

**CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY.
CRIMINAL AND PENAL LAW**

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-229-6-51>

**DIGITIZATION AS A FACTOR IN PREVENTING CORRUPTION
IN THE ECONOMY**

**ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ФАКТОР ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ
У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ**

Bugera S. I.   Бугера С. І.

*Doctor of Law, Senior Researcher,
Head of the Department for
Researching
the Problems of Combating Corruption
and Threats to Economic Security
Interdepartmental Research Center on
Problems of Combating Organized
Crime at the National Security and
Defense Council of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

*доктор юридичних наук, старший
науковий співробітник,
начальник відділу з дослідження проблем
протидії корупції та загрозам
економічній безпеці
Міжвідомчий науково-дослідний центр
з проблем боротьби з організованою
злочинністю при Раді національної
безпеки і оборони України
м. Київ, Україна*

Цифрова економіка, як головна прикмета сучасності, зачіпає всі сфери життя суспільства. Як тренд розвитку світової економіки і суспільства цифровізація по-різному впливає на різні сфери. А від ступеня впливу цифровізації на національне економічне та соціальне життя залежить місце кожної країни у світовому співтоваристві. Цифровізація надає низку переваг для розвитку економіки. Висока швидкість цифровізації всіх аспектів життя обумовлена, перш за все, її можливими позитивними проявами та наслідками на всіх рівнях. Перевагами цифровізації на рівні всього суспільства є: підвищення прозорості економічних операцій і забезпечення можливості їх моніторингу [1, с. 81–82].

Цифровізація є також важливим фактором підвищення рівня запобігання корупції у сфері економіки. При цьому Національна економічна стратегія на період до 2030 року визначає одним з орієнтирів в економічній політиці ефективну цифрову сервісну державу та компактні державні інститути (розвиток цифрової економіки як одного із драйверів економічного зростання України). Стратегія також визначає ряд тих неприпустимих кроків, заборонених напрямів руху, що є

критичними перепонами для розвитку економіки («червоні лінії»), зокрема: неправомірне використання бюджетних коштів та зменшення прозорості управління державною власністю. При цьому одним із стратегічних курсів економічної політики до 2030 року є напрям «Верховенство права» в частині забезпечення ефективної роботи антикорупційної системи для запобігання, виявлення та покарання за корупцію [2].

Також, одним з основних підходів, що визначений Стратегією здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року є централізація ІТ-ресурсів та ІТ-функцій Мінфіну і центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів, з пріоритетним використанням хмарних технологій, створенням єдиного сховища даних, поступовим переходом на новий рівень сервісно орієнтованих систем шляхом забезпечення доступності державних послуг у режимі он-лайн [3].

Метою Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери є забезпечення європейських стандартів функціонування інституцій соціального захисту, надання послуг соціального характеру, фінансової стабільності соціальної сфери, підвищення її прозорості та оптимізації її адміністративних видатків [4].

Загалом в багатьох країнах триває процес переходу до електронного урядування. При цьому електронне урядування у світовій практиці публічного менеджменту є одним з найдієвіших на сьогодні інструментів протидії корупції та забезпечення прозорості публічної служби. У питаннях боротьби із корупцією електронний уряд має чимало переваг: забезпечення прозорості, співпраці, публічної участі, рівного доступу, розширення можливостей та економія найважливішого ресурсу – часу [5].

Необхідно зазначити, що Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль заявив, що в Україні проводять цифровізацію в різних сферах для запобігання корупції. У найближчих планах, за його словами, цифровізація на митниці. Про це він розповів, відповідаючи на запитання журналістів на конференції з питань відновлення України в швейцарському Лугано. За словами Дениса Шмигала, якщо люди не будуть контактувати зі службовцями на митниці, це прибере корупційні ризики. Він нагадав, що в Україні вже реалізується цифровізація адміністративних послуг. «Перш за все, ми повинні створити умови в нашій країні, де буде неможливо мати корупцію, і тоді не потрібно буде боротися з нею... Перш за все – це цифровізація. Ми вже перевели в цифровий порядок дуже багато сфер – інвестиції, будівництво,

архітектура. Повністю це переведено на електронні рамки, і в такому випадку корупція неможлива», – зазначив Прем'єр-міністр України [6].

Отже, цифрова трансформація робить усі процеси більш прозорими, надає можливість відстежити здійснення тієї чи іншої операції, є перепорою для реалізації різноманітних корупційних схем [7]. Це важливо не тільки для розвитку економіки країни, але й для ефективного запобігання та виявлення корупції на підприємствах, в установах та організаціях. Зважаючи на активний розвиток процесів цифровізації доцільним є також розроблення кримінологічних засад здійснення антикорупційної запобіжної діяльності з урахуванням особливостей певних галузей економіки в умовах цифрової трансформації. При цьому важливим є також дослідження зарубіжного досвіду з цього питання.

Література:

1. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти (керівник проекту, автор доповіді – Пищуліна О.). Центр Разумкова, 2020; Видавництво «Заповіт», 2020. 274 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf.
2. Національна економічна стратегія на період до 2030 року: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25>.
3. Стратегія здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1467-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-%D1%80#Text>.
4. Стратегія цифрової трансформації соціальної сфери: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 р. № 1353-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-%D1%80#Text>.
5. Шевченко С., Сидоренко Н. Електронне урядування та ІКТ як інструменти протидії корупції у контексті світового тренду прозорості публічної служби. *Аспекти публічного управління*. 2020. Том 8. № 5. С/ 72–81. URL: <https://aspects.org.ua/journal/article>.
6. В Україні анонсували цифровізацію митниці. URL: <https://www.unian.ua/society/v-ukrajini-provedut-cifrovizaciju-mitnici-shmigalnovini-ukrajini11891484.html>.
7. Цифрова трансформація: навіщо вона потрібна державі та бізнесу. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/tehnologii/cifrova-transformacija-naviso-vo-na-potribna-derzavi-ta-biznesu>.